

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$8 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inosmetvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.15 za tri mesece.

Naslov na vso, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$8 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawrence 4625.

Datum v oklepaju n. pr. (Aprila 31-17) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Piratje na suhem.

Neki čikaški pogrebnik je kupil tri vagone suhih jabolk. Kdor ima količjak soli v glavi, je vedel, da pogrebnik ne potrebuje suhih jabolk za svoje "odjemalce", niti za lastno porabo. Mož je hranil jabolka v skladišču par mesecev in potem jih je prodal za lepim dobičkom.

Zemljiški trgovec, ki navadno prodaja lote in farme, je kupil 25.000 žakljev sladkorja, katerega je čez nekaj časa vrgel na trg in naredil na vsakem žaklju en dolar profita, to je \$25.000.

Neki advokat je kupil vagon čebule, in ko jo je zopet prodal, je bil bogatejši za \$6000.

Lahko bi našli še nekoliko podobnih slučajev, o katerih poročajo od časa do časa ameriški dnevno časopisje, ampak to naj zadostuje.

V Ameriki kar mrgoli trgovcev z živili, ki špekulirajo na vse načine in poljubno odražajo ljudstvo z visokimi cenami, ali to so trgovci z živili, katerim je odiranje te vrste njihov poklic. Kako pa pridemo do tega, da tudi pogrebni, zemljobarantači in advokatje špekulirajo s suhimi jabolkami, sladkorjem, čebulo in drugimi živilskimi potrebščinami? In tukaj niso samo pogrebni, zemljobarantači in advokatje; imamo tudi javne uradnike, zdravnike, profesorje, kovače, duhovnike itd., ki direktno ali indirektno barantajo z živili. Čemu to? Zakaj se ljudje ne drže svojega poklica?

Urednik nekega čikaškega dnevnika se hujuje nad temi špekulacijami "izven poklica" in zahteva postavo, ki bi prepovedala na primer advokatu špekulirati s čebulo in pogrebniku s suhimi jabolkami. Advokat lahko odira svoje kliente, kolikor hoče in pogrebnik naj podraži truge, kolikor mu drago — ampak odušitvo s čebulo in sladkorjem naj prepusti tistim, ki imajo licenco za izkoriščanje te vrste.

Čudna zahteva! Ako ima urednik dotičnega lista delnice jeklarkega trasta ali kakšne družbe za vzpiranje premičnih slik, mora tudi prodati delnice in se držati le svojega škribanstva. Sistem je tak! Individualna svoboda! Sistem privatnega profitarstva! Vsakdo hoče izrabiti priložnost in vsakdo se bori za dolar. Toda to izrabljanje in ta borba za dolarje je že tako umazana, da smrdi do neba; zločinaka je.

Kajzerjevi piratje na morju izvršujejo grde, barbarke zločine, ali zločini ameriških piratov na suhem niso nič manjši. Amerika je napovedala vojno kajzerjevim piratom in vsak pravičen človek se ne protivi tej vojni; kaj je pa z vojno proti piratom, ki špekulirajo z živili? Ali ni že čas, da ameriška vlada nameri svoje topove tudi proti temu velikemu sovražniku ameriškega ljudstva?

In kaj delajo mnogi voditelji razrednozavednega delavstva? Ali ne razdvajajo ameriškega delavstva s svojo neselano propagando za mir po vsaki ceni, namesto da bi ga še bolj združili v boju za hitro podržavljenje življenjskih sredstev?

Jugoslovanska republika.

Brzjavka, ki je prišla iz Berlina čez Amsterdam (priobčil jo je "Berliner Tageblatt"), govori, da je slovenski poslanec Korošec podal izjavo v avstrijskem državnem zboru v imenu Jugoslovancev, zahtevajoč združitve krajev, v katerih živijo Slovenci, Hrvati in Srbi, v avtonomno državo, ki naj bo neodvisna od vsake plemenske in tuje nadvlade.

Podobno izjavo je podal tudi češki poslanec Stanek, da žele Čehi izpremebo Avstrije v zvezo federativnih narodnih držav.

Te izjave, ki so vsekakor značilne, lahko pomenijo željo po avtonomnih državah v okviru stare Avstrije, a lahko so tudi revolucionaren migljej na razkosanje Avstrije v neodvisne narodne države. Jasnosti je ni, ampak jasno je toliko, da se Čehi in Jugoslovani gibljejo tudi doma.

Jugoslovansko vprašanje je danes mednarodno vprašanje, ki se mora rešiti tako, da Balkan ne bo več dajal povoda oboroženim konfliktom. In ta rešitev je: združenje Jugoslovancev v federativni jugoslovanski republiki.

DOPISI.

Frankfurt Heights, Ill. — Zopet se je odprlo kapitalistično žrelo v Veeberu, Ill., in pogoltnilo 11 človeških življenj. Kake narodnosti so, mi ni znano, ker sem preveč oddaljen. Od tujak je deset milij in od Herrina, Ill., pa štiri milije. Nareča se je pripetila v noči 2. t. m. Vžgal se je plin. Zopet dokaz, kako kapitalisti izrabljajo delavce. Tako imamo že pravo vojako tukaj. Samo premo govorniki požro na leto nad 14 tisoč proletarcev. Kje so pa še tovarne, plavži, itd. (Tudi po teh klavnicah koljejo na debelo. Sicer ni nič čudnega, dokler smo pod tem sistemom. In še se dobijo nekateri, ki so nasprotni socialistični stranki, sploh napredku in svobodi. Slišal sem jih že veliko, ki so govorili: "Jaz sem socialist, 'farja' kar videti ne morem." Povem ti, da to ni noben socialist! Pusti duhovne pri miru, samo ne daj jim ničesar. Drugi se zopet jeze nad ameriškim kapitalističnim sistemom ter kriče, kakšni socialisti da so. Še nikdar niso dali počenega fiska za stranko, toliko manj pa za socialistično. Tretji zopet pravi: "Ko bi le en dolar imel, dal bi polovico siromaku." To so neki izrazi, ki so sploh le na jeziku, nikoli pa ne v dejanju.

Pravi socializem se ne kaže v psokvah in zabavljanju drugih oseb in v kričanju: "Jaz sem socialist, sovražim vse duhovne itd." Ne, ampak pravi socialist dela z drugimi sredstvi, on podučuje stvarno svoje rojake, da naj ne verjamejo raznim praznim obljubam in pretiravanjem, naj ne poslušajo svojih največjih izkoriščevalcev, naj začnejo trezno in premišljeno proučevati današnji položaj in potem bo vsakdo sam prišel do spoznanja, kdo da je največji sovražnik delavstva in kdo da je prijatelj. S praznimi frazami se ne doseže ničesar v korist so in psokvami, kakor so v navadi, cialistične stranke. S psokvami se ne izobrazuje nobenega naroda, ne članov posameznih organizacij.

V tukajšnjem mestu in bližnji naselbini Orient zelo napreduje socialistični klub št. 138. Naselbina Orient je vsa napredna in tamkajšnji rojaki nam veliko pomagajo pri vsaki zadevi napredka, hvala jim. Njih samih je zadostno število, da bi lahko imeli svojo klubovo število. Toda vsi rojaki iz obeh naselbin smo v enem klubu. Združili smo se pa radi tega, da ne delamo glavnemu tajniku, sodrugu Fr. Petriču, preveč sitnosti.

Tukajšnji rojaki so izrazili željo, da bi list "Prosveta" vsaj enkrat na teden prinašal tržne cene. (Priobčevali bomo vsak teden enkrat, najbrže v sobotni številki. Opomba ured.)

V naselbini Orient nameravajo sodrugi ustanoviti svojo godbo na pihala. Radi tega bi radi dobili kakšnega učitelja, kateri se razume in ima veselje do podučevanja. Delo se lahko dobi. Ako katerega veseli, naj piše po natančnejša pojasnila na sodruga Adolf ali pa Frank Lulek, Orient, P. O. box 24, Illinois. Stara Erhovna.

Ohlschalm, Minn. — Na zadnji redni mesečni seji tukajšnje okrajne postaje št. 490 I. W. W., katere se je vršila 3. t. m., se je sklenilo, da se preseli iz sedanjih prostorov v dvorano na Mean St., št. 223, kjer sedaj obdržava socialistični klub Jugoslovanske soc. zveze svoje seje. Vse pridobitve seje I. W. W. se bodo v prihodnje vršile v tej dvorani.

Tudi znanstveni in politični nauk se podučuje že dalj časa v tej dvorani, in sicer vsak ponedeljek in sredo od 8. pa do 10. ure zvečer. Učenci-delavci zahajajo v lepem številu k temu poduku. Toda želeli je še veliko večje udeležbe, ker je šola vsakemu delavcu potrebna. Kajti prišel bo čas, ko bomo zopet rekli, da nismo bili pripravljeni. Sedaj se je treba pripraviti, ko je čas z razumom in z vsemi sredstvi za prihodnji boj proti kapitalizmu za boljši obstanek na političnem in gospodarskem polju. I. W. W. poročevalce.

Pomenljivo. Brivec: "Ali naj vam ostrišem las?"

Mož: "Hvala! To preskrbi moja žena!"

Brivec: "Mogoče malo oprati glavo?"

Mož: "Zato imam svojo tačco!"

Kupi Liberty Bonds Združenih držav. — Bonde Svobode! Dokaži, da si prvi dober gospodar, drugi, da si prijatelj svobode sploh in še posebej prijatelj Združenih držav.

29. maja, 1917.

Združene države so plačale svojo svobodo ne le s srebrnom in zlatom, ampak s srčno krvjo svojih sinov. Naša nova domovina je posvečena svobodi in pravici; blagoslovljena je s krvjo mož, ki so dali vse in sami sebe zato, kar učimo sedaj mi — za svobodo. Mi smo prišli na gotovo; dobili smo nekaj, za kar nismo delovali niti mi, niti naši očetje — svobodo. Naša čast zahteva, da vsaj pomagamo ohraniti to svobodo čisto, neomadeževano, varno. Niti kajzer, cesar ali sultan se ne sme predzniti omadeževati s svojo krvavo roko ob čast ljudovlade, ki je dala pribežališču preganjanim, vlagostanje potrebnim in jednokost vsem. Svobodni možje bodo vedeli braniti to sveto dedščino, eni s svojo krvjo, drugi s svojim umom. Ako nisi klican, da storiš eno ali drugo, pomagaj braniti in širiti svobodo vsaj s tem, da kupiš Bonde Svobode — pomagaj z modrim gospodarstvom. Nikjer na svetu ni denar varnejše naložen, kakor v Bondih Svobode. Najbogatejša država na svetu s svojim stodeset milijonskim narodom ti garantira za tvoj denar. Ako veruješ v papirni denar Združenih držav, moraš verovati v Bonde Svobode, ker papirni denar je istotako dolžno pismo, koje si prejel od Združenih držav za svoto v srebru ali zlato, kakor Bondi Svobode. Še več; za papirni denar ne dobiš od Združenih držav nobenih obresti, za Bonde Svobode pa bodeš dobil iste obresti, kakor v hranilnici, ki varno razpolaga z denarjem svojih vlagateljev. Pojdi k svojemu bankirju, ali v katerokoli banko hočeš, povod ti bodo dali točna pojasnila; za svoj denar dobiš večjo vrednost v bondih. Če si dober gospodar, bodeš storil to tako, ker le do 15. junija imaš čas, da se poslužiš te prilike. Bodi dober gospodar in bodi prijatelj svobode in prijatelj zemlje, kjer si dobi vse, kar imaš.

Slovenci, sedaj nam je dana priložnost, da z dvojnimi dobičkom delamo za svojo korist. Kupimo Bonde Svobode, navežimo naše Združene države, vtelesimo sami sebe v družino svobodnih mož.

Nesebična ljubezen do naše nove domovine je ideal vreden močja, ki ljubi svobodo; če pa more pri tem napraviti dobiček, brez izgube na časti, še več, da pridobi na časti, bode storil s podvojenom hitrostjo, kar želi od njega domovina.

Naprej, torej Slovenci, da se vije zvezdnata zastava, simbol svobode, zmaganosno v čast Združenih držav, v čast našo, v korist zatiranih in v smrt vseh tiranov! Kupite Bonde Svobode!

predsednik Slovenske zveze.

Matej F. Kobe,

La Salle, Ill. — Naznanjam članom in članicam društva "Sokol" št. 98, SNPJ., da se prihodnja mesečna seja vrši v Narodnem domu in sicer drugo nedeljo v mesecu, (10. t. m.) ob navadni uri. Opozorjam člane, da se udeležijo te seje, ker imamo na dnevnem redu veliko važnih točk.

Obenem naznanjam onim članom, kateri se niso niti ene seje izmed treh udeležili, da se je na zadnji redni mesečni seji sklenilo, da so za 14 dni suspendirani za bolniško podporo. Dalje opozorjam, da kdor izmed teh se ne bo v nadalje udeležil ene seje izmed treh, da bo suspendiran za tri mesece bolniške podpore. In ako slučajno zbolijo ali pa da ga obišče nesreča, se bo prepričal, da bodo člani (ice) vstajali pri svojem sklepu. Izvzeti so le oni, kateri stalno delajo, t. j. vsako dotično nedeljo; na katero se vrši seja in pa bolniki. Ako sta mož in žena pri društvu, se mora eden izmed obeh udeležiti seje.

Tem potom se v imenu društva zahvaljujem Mr. D. Spitzmillerju, da nam je ves čas obstoja tega društva dal svojo dvorano na razpolago za obdrževanje društvenih sej, v kateri smo v zadovoljnost vseh članov (ice) zborovali od rojstva društva "Sokol", št. 98, SNPJ., pa do sedaj.

Torej se preselimo iz rojstnega kraja v "Domov".

Thomas Kralj, preds.

Nova ruska država.

Stockholm, v začetku junija. — Kakšna naj bo nova ruska država, je sedanji vojni minister ruske republike Kerenski jasn o črtal obliko z besedami: "Zveza od Baltika do Črnega morja." Ta zveza naj bi obsegala Finsko, vzhodne province, Kurlandsko, Litvijo, Poljako in Ukrajino. Izjavil se tudi, da se boji, da vaa ruska država razpade v kakih dvajset majhnih republik, ako se ne vresniči ta načrt.

Najprvo, kar se mora zgoditi, — je rekel — se mora ustanoviti nekaka zvezna stranka, v kateri naj bi bili vsi ruski narodi zastopani in izmed vseh strank naj bi se izvolil oosednji odbor.

Zveza od Baltika pa do Črnega morja bi obsegala sedem do devet zveznih republik, katere bi imele svojega governorja, kar bi se pa tikalo zunanjih državnih poslov bi bil pa pod ruskim zveznim prezidentom. Ta zvezna država bi štela več kot 30.000.000 prebivalstva.

Državni ustroj bi bil enak ameriški zvezni republiki. Na čelu te nove ruske zvezne države naj bi bil predsednik, izvoljen za dobo petih let in vladal bi s pomočjo kabineta, kateri pa mora biti odgovoren kongresu, izvoljenemu na podlagi splošne in enake volilne pravice.

Gibanje za ta preobrat je na Litvinskem sedaj najbolj močno. Litvinska je bila dosedaj razdeljena v province. Od 43 odstotkov Litve je bilo v rokah bogatih gospodarjev. Litvini zahtevajo, da se morajo zemljišča zapleniti in privatna zemlja odkupiti. Nato se mora vsa ta zemlja razdeliti edino med poljedelce.

Litvinci nameravajo letošnjo spomlad obdržati neko konferenco v Vilni, glavnem mestu Litvinske. Pred to konferenco se bo vršila še ena v Petrogradu, na kateri bo navzočih 100 delegatov, ki bodo izvoljeni na podlagi splošnih volitev in na vsakih 2000 Litvincov bo eden delegat. Te delegate bodo volili vsi Litvinci, kateri so sedaj v prognanstvu in oni kateri so še doma.

Pri zadnjem ljudskem štetju so našli Ukrajince čez 20.000.000 toda pričakuje se, da bodo Litvinci nadkriljevali Ukrajince po izobrazbi, dočim bodo Ukrajinci Litvincov po moči in številu.

Napredek Litvincov v zadnjih desetletjih je največje čudo v moderni zgodovini. Pred dvajsetimi leti ni skoro nihče vedel za ta narod v zapadni Evropi. Toda v zadnjem času je toliko napredoval, da se je moral vsak čuditi. K temu je največ pripomoglo to, ker so jako veliko študirali in se izobraževali iz knjig, katere so vseh strani dobivali, posebno iz Francije, Anglije in Nemčije. Iz tega sledi, da so ravno Litvinci najbolj izobražen narod v celi Rusiji. Imajo prosto cerkev in vero. Ko je vojna izbruhnila, so bili ravno Litvinci najbolj prizadeti. Toda v zadnjem času so pokazali zelo veliko zmožnost za preustrojitve Rusije.

WILSONOVA NOTA ZA POVRATEK ALZACIJE LORENA.

(Nadaljevanje iz prve strani)

če: "V gotovih privilegiranih krogih je dobro znano — čeprav se zdi vsakemu Nemcu, ki ima kolikišak spoštovanja do seba, nevarno — da kancelar Bethmann Hollweg se zmiraj išče sporazuma z Anglijo. Sporazum z Anglijo in obenem z Ameriko bi bil mogoč, ako se hočemo, toliko ponižati, da proglasimo submarinsko kampanjo za nepostavno v obeh mednarodnega zakona in jo opustimo. Kljub temu, da bi bil ta korak zelo poniževalen za Nemčijo, spoznavamo, da bi nam dal podlago za mirovno pogajanje z entento, kajti Amerika ne bi imela potem nobenega vzroka več za vojno in obenem bi izbili Angliji glavno oporo, na katero se naslanja v sedanjih vojni. Prepričani smo, da se voditelji nemške cesarske vlade že posvetujejo o tem koraku, in upamo, da bodo naši državniki zrlji pogumno v obraz temu vprašanju."

Po ovinkih: Ona: "Upam, da me povabite k vaši ženitnini."

On: "Gotovo vas povabim, in obenem pripomnim: Če v itega vabila ne sprejmete, se sploh ne vrši svatba!"

Turčija — lep znik Avstrije.

Kakšne stvari počenjajo kateri so zavezniški Avstrije najboljše opise švedski ročevalci, ki je obiskal lje v Galiciji. On piše:

Psihologija turškega vojničevna. Turki so večinoma pol divjaki, posebno oni iz Azije, kakor so vsi tamni rodi. On ne pozna nobene zbe in je najbolj divji. Njegov naravo in krvoželjnost že vsi narodi v Evropi in Azije, kjer stanujejo bolj ženi prebivalci. Krvoželjka se najbolj spozna iz njunju Erzeruma, iz maastr otrok v Trapezuntu, in ki ki bivali v Galiciji.

Videl sem neko poročilo k križa, ki je deloval na v Karpatih v južni Galiciji so bili nastanjeni Turki. Vojaki oziroma tolpe so v krajih počenjali iste stvari, pred stoletji, ko so hodile tolpe v one kraje ropati. Da, v nekaterih krajih, kjer li turški oddelki, so morali prebivalci še več pretrpeti, sedaj bivajo tam že mesec prej ni bilo v navadi. Bili ko boljši, kot so naznanjala jela poročila, da niso tako kot prej, česar pa tudi ne nihče potrditi. Kar se pa ti gih grozovitosti, kot n. pr. njevanje cerkva itd. in še več "čednosti", se pa še ved gaja.

Vjetniki, kateri so padli v roke, so prepovedali, da čina polkov sestavljenih iz kaznjencev iz Anatolije. Oblasti ne gledajo dosti na ve in poberejo vse v vojak jim pride v roke. Ako se kakšnega sovražila in da dvolj denarja, da bi se od ga v taknile v vojske. V tudi največje zločine, ki dali podkupiti, da so mesta tejših ali k vojakom.

In radi tega so ti vojaki, reč bi človek boljše imeno parske tolpe, počenjali takri v onih krajih, kjer so bili so prebivalci v tamonjih komaj čakali, da so Rusi zavzeli one kraje. Kaj so tolpe delale v teh krajih, ki prebivalce, naj nam služi za samo vas Litva, katere se na podnožju gorovja Karpatov.

V vsi je še precej čedna lika cerkev in radi tega Rusi dopustili, da bi jo njihovo štvo razstrelilo, akoravno se jako vidnem mestu in lahko dobro služi sovražniku kot na postaja. Ko so Rusi osvoj vas, so jim prišli prebivalci sproti in jih veselo pozdrav kot svoje odrešenje. Začeli pripovedovati, kaj so morali pretrpeti. In povedali so, di, da so imeli turški lastni kveni stolp za opazovalno Poveljnik ruskih čet si je gledati cerkev.

Pogled v notranost cerkve bil grozen. Vse je bilo polomljeno in razmetano. Oltarju je bil zlomljen, al svete podobe so bile raztrane v krogami, nekatere podobne kipi so bili zrezani s baj izrekli sv. pisma, kateri so pisani na stenah in stropu, okrušeni. Da, še celo pokop niso pustili na miru. Vsi kipi li razbiti s kopiti pušk. Odpravke bogatejših in potalni vrednost. Nekatere rakve so bili prazne in mrliči so ležali ven rakev. Nekaterim truplo celo odrezali prste, da so mogli biti prstane ali drugo zlatno.

Tako opisuje švedski ročevalci, ki si je sam vsaj Da, v resnici je dobila Avstrijska zavezniška, kateri huje p dani kakor pa sovražnik. Pravega zavezniška je dobila se bori za "vero". Vsaj se pravijo tam: Vse za vero, sarja. Seveda Turki so pa boljši bojovniki za krščanstvo, toliko vero, da jo branijo.

Kaj pravijo k temu zagov Avstrije!!!

— Učenjakov ponos. "A drži mi malo otroka." "A ne pade v glavo, Karoline! Jaz držim samo predavanja!"

— Z malim zadovoljen. bi kupil umetno srebro in lana, pa ne sme biti predn goče imate kakšno, ki je po

Valovi življenja.

Noveleta, spisal Emil Leon.

(Konec.)

Za kraljevo pristavo je tekla med skalovjem reka s tamno, umazano vodo. Po njenem bregu sta mnogokrat hodila. Tako tudi zadnji dan najinega znanja. Leonora je imela hudobne svoje trenotke tisto popoldne. Mučila me je z ljubosumnostjo. Vedeti je hotela prav za vsako uro, kako sem jo preživel prejšnji dan, kje sem bil in kaj sem počel. Ko ji nisem mogel odgovoriti na vse po volji, razardila se je grozno, stiskala drobne pesti in grizla si z belimi zobmi rudeče ustne.

Na bregu je ležal kamen v travi — sunila ga je z drobno nožico, da je odletel, ter padel pluskajoč v vodo. Obstala je.

"Da me ne ljubiš, to sem vedela že poprej, to sem davno že dobro vedela!"

Od srca se je tresla, ter pristopila na breg, kjer je pod njo tekla globoka voda.

"Ti me ne ljubiš, ti me ne ljubiš!"

Z jeznim pogledom se je obrnila proti meni:

"In če me ljubiš, pokaži se-daj!"

Spustila se je, v resnici, spustila se je v vodo, da je bila v hipu savita v peno. Jas pa sem planil za njo v globoko in oklenil se je s svojo roko. Položila mi je o-brazec na mokro lice, ko sem jo bil prinesel na suho, in dejala je šepetajoč:

"Ko bi bila sedaj le spustila se v globokino, ter v družbi se poda-la v naročji hladni smrti — o Bog, to bi bilo morda prijaznejše, kot pa življenje!"

Mokra obleka se je bila prijala krasnih njenih udov in ona se je tresla od mraza.

Potem pa me je globoko resno pogledala in mi tiho dejala:

"Siromak!"

Istrgala se mi je, ter pristopila k svojemu konju.

Živinice se je divje spelo, čutivši hladno breme. V divjih skokih je oddirjala, ter izginjala za ograjo kraljevega gradiča.

Tedaj me je morda vendar le ljubila. Videla je blazno mojo ljubezen, čutila je moje moči, vse po nji hlepeče — morda me je ljubila! Ko sedaj to pišem, ter zrem na izgubljeno svoje življenje in nasproti bližajoči se mi smrti, ne proklinjam njenega spomina, ker me je morda vendar le ljubila! — Življenje je burno morje, njegovi valovi pluskajo ob pešine in mene so sagnali na pusto skalo! —

Vodene kaplje so padale od mene, čez ravan pa je zabril sever, da me je mraz do kosti pretresal. Ali s sroč v areu sem odšel proti mestu. S težavo sem dospel do prvih mestnih hiš. Kri je bila zavrela v meni in kakor žareče železo mi je tekla po žilah.

Blizo svojega stanovanja sem aredal celo tropo svojih znancev, gledaliških igralcev, veselo klepetajočih.

"Oj Battista," kričalo je vse, "točni naš Battista!"

Vprašal sem, odkod prihajajo.

"Lujza ni več! Ravno sedaj smo pokopali!" dejal je eden patetčno.

"Poglej," govoril je potem, "naša uboga Lujza (saj se je vendar še spominjaš!) imela je svoje mučice, svoje sitnosti. Svet se ji je sdel dolgočasen in večer je z drugim jedilom zavžila nekoliko nedolžnega strupa — in ta jo je umoril. Porecija je umrla!" pristavil je iz Julija Cezarja.

"Ko je bila sama, pogoltnila je ogenj," deklamiral je drugi.

"Dosti tega, Cassius, če me ljubiš," kričal je tretji.

"In sedaj je v grobu", vzdihnil je četrti.

"Kam gremo sedaj? Battista, ali greš z nami?"

Pozabljena je bila Lujza in vse je s krikom in hropom ugrinjavalo, kje bi se danes zvečer dobila najboljše večerja, najboljši šampanje.

Jas pa sem dejal, da ne grem s njimi, in družica je v veseljem klepetanju odšla.

VI.

Zima je bila prišla, ter pokrila s snegom mesto in ravan. Na nebu pa se je le malo kedaj prikazalo solnce, ter se nemožno borilo z megliami. Tudi moje življenje se je s smrtjo borilo tedaj. Huda bole-

zen me je bila za tistim dnevom potrla in šele proti pomladi sem ozdravel in vstal v novo življenje. Takoj sem se napotil na pustnjo, da bi videl njo, katere podoba me je spremljevala v smrtnih bojih. Ali debel sneg je še pokrival ravan in ko sem prišel do reke, valila je po svojih valovih velike ledene plošče. Leonore ni bilo! Tožen sem se povrnil in se tolažil, da v prvi pomladi, ko se bode škrlatček vrtil nad cvetočo livado, da tedaj pride tudi Leonora, katero sem ljubil tako pomladansko-etočito.

Moje ozdravljenje se je razneslo po mestu, časopisi so pisali o meni, in lahko rečem, da so nekaj dni skoraj ni drugega govorilo, kot o alavnem kraljevem pevcu Battisti, ki boče zopet kmalo nastopil.

Tedaj pa je tudi bilo, da se je njegovo veličanstvo sprijaznilo s svojo prvorojenko, princezino Margaretto. Nekaj časa je bila skoraj pregnana iz dvora. Govorilo se je, da se je bila mlada kraljičina, (katera je imela postati naslednica na prestolu očetovem) navzela novih, revolucionarnih idej, razmišljajočih se tedaj po Evropi, in da se je bil zavoljo tega visoki vladar in oče tako razardil. Princezinja pa je potem sama zase živela, sedaj tu, sedaj tam, ter se ni menila na želje svojega očeta ne za svojega moža — bolehnega, nemškega princea.

Tedaj pa se je bila prijaznost soprota povrnila, kralj je čutil konec svojega življenja in areu mu je počelo po edinem stroku.

Prišel je večer, ko sem po svoji boleznici zopet nastopil. Opera je bila natisčena in v dvorne lože je bil prišel tudi dvor.

Viharno sem bil sprejet in z venci in evetjem so me obsuli.

Pred drugim dejanjem je vstopil tudi kralj, ter privedel sabo princezino Margaretto.

Ko je završilo zagrinjalo, sedel je kralj v svoji loži. Bila je to stara, slabotna in plešasta oseba, zavita v dragoceno uniformo. Življenja sita mu je visela ustnica navzdol in oko zampano-trudno je srlo na poslušalec in bogato žensstvo po dvorani. Tlik njega pa je sedela kraljičina, z dragimi kamni takorekoč obsuta. Obrnila se je bila proti kralju, ter živo govorila. Z odra pa sem videl samo kakor alabaster beli tlinik in krasen oval njenega obraza.

Ko pa so glasovi iz mojega grla pretresli operne prostore, da je nastala tihota, ter vse vpiralo oči v me, ki sem tedaj kakor Bog stal na odrin in se zibal po valovih svojega petja, tedaj je obrnila tudi princezinja Margaretta obrazek svoj proti meni — in srlo mi je nasproti mrzlih, temnih, nepozabnih dvoje oči, katere pa je vendar poznala moja duša, kateri so se kakor avenski svetili v mojem temnem duhu in kakor zlata cvetova bliakala se v vetru mojega arca.

In kakor požigalen blisk me je prešinil tedaj pogled teh oči, ter mi v hipu uničil vse prekrasne upe. In bilo mi je, kakor da bi me bila — mene malo stvar — pograbila velikanaka, neskončna pest o-sode, ter me treščila iz nebes, da sem padel med večni krog svetov, ter telebnil od zvezde do zvezde, vedno globlje!

Ugasnili so mi glasovi in objela me je temna noč.

Princezinja Margaretta je bila — Leonora!

Potem pa se mi je pooblašilo ne-bo življenja in iz duše so mi pri-rašili strupeni vrhovi črnega obupa. Kakor senca sem lazil okrog, dan za dnemom lazil po ulicah, naj le delil, ali solnce sijalo, da bi le videl njo — Leonoro!

In če je včasih kraljev voz pridrdral mimo in sem menil, da sem ugledal v njem obraz princezinje Margarette — bil sem srečen in blagoslavljal sem njen spomin.

Nekdaj v poletju je bilo; postopal sem po ulicah in nosil sabo morilne svoje misli. Tedaj je v resnici prišla proti meni kraljičina Margaretta. Tiste čase je bila prišla zahajati med ljudstvo, da bi se mu-bolj priljubila. Tako je bila tudi tisti dan prišla na ulice, vsa v žamet oblečena. Okrog nje pa je akakal velikanaki pes in za njo je šla neka dvorna dama.

Ljudstvo pa je — prorečno — obstajalo, pozdravljalo jo in se ji priklanjalo.

Ona je prijazno odzdravljala, ter stopala polna veličanstva mimo — zavestj prihodnje vladarice.

Pri meni je obstala. Pravilno

sem se priklonil in nisem upal pogledati v njeno oko.

"Signore Battista od kraljeve opere", dejala je milostno, "če se ne motim?"

"Da, visokost!"

In potem je še rekla: "Povedali so mi, da si želite od opere proč, proč od tod?"

Bil je to migljaj, katerega pomen sem takoj prejasno razvidel. Hotela me je očividno odpraviti iz mesta. Obrnil sem pogled proti njej. Ali v njenih očeh je bilo mrtvo vse in njen obraz, nekdanj tako mil, bil je sedaj kamenit, skoraj osoren.

Nemo sem se zopet priklonil in odgovoril tiho:

"Proč od tod? Da, visokost!"

"Povedali so mi tudi, da vam napravljajo zapreke zavoljo pogodb."

"Da, visokost!"

"Skrbeli bomo, da dobite svojo prostost, ako želite, signore Battista!"

"Da, visokost!" vzdihnem.

Princezinja Margaretta pa je ponosno odšla.

Drugo jutro pa se je govorilo in pisalo, da je kraljičina naslednica v svoji priprostosti in prirojeni ljubeznivosti na ulicah ogovorila pevca Battista, kateri je to prilopost porabil, ter kraljevo visokost poprosil, da bi ga izpustili od kraljeve opere.

Čez nekaj dni zopet pa sem dobil od intendature pismo, v katerem mi je bilo povedano, da so mi po lastni želji razrešili pogodbo mojo s kraljevo opero.

S potrjim srecem je prišel potem v svoj domači kraj. Tu je živel sam s svojim obupom, ter željno pričakoval smrti, da ga reši neskončnih bridkosti, v katere so ga bili vrgli valovi življenja.

Ameriške vesti.

KAKO SO ZADAVILI BELGIJO.

Washington, D. C. — Belgijski poslanik de Cartier je izročil državnemu departamentu spomenico, v kateri opisuje, kako so Indu strijalno zadavili belgijsko, poljsko in litvinsko ozemlje po načrtu, ki ga je hladnokrvno izdelal dr. W. Rathenau v Berlinu.

Dr. Rathenauvov načrtu so sistematično uničevali vse gospodarske moči v zasledenem belgijskem ozemlju. Iz tovarni, ki so delale konkurenco nemški industriji, so pobrali stroje in jih odpeljali v Nemčijo pod pretvezo, da tam primanjkuje strojev. Potem so prišli na vrsto sirovine in nazadnje so pričeli deportirati belgijske delavce v Nemčijo. Ljudstvo so vrh tega naložili še čez eno milijardo frankov vojnega davka.

Belgijske delavce so deportirali kot živino v Nemčijo, ali so jih pa prišlihi, da so delali za vojno upravo v bližini strelskih jarkov, da so bili izpostavljeni kroglijam.

VOZNIKI SE ORGANIZIRAJO.

Knoxville, Tenn. — Nizke plače in slabe delavne razmere so prišlele voznike, da so se pričeli organizirati. Do sedaj se je organizaciji pridružio 100 voznikov.

PRIVATNI BANKIR JE ZGINIL.

Chicago, Ill. — Joseph H. Cernyja privatnega bankirja na 2148 South Kedzie pogrešajo, poleg pa tudi 46,000 dolarjev, ki so lastni na vlagatelj. Zgubil se je, ko so vlagatelji zahtevali tri zaporna povelja na magistratnem sodišču in so vložili petitijo pri sodniku Landisu, da ga sodišče proglasi bankrotnim. Banka se je nahajala v finančnih težkočah, odkar je zadnjo zimo počila privatna banka Robert L. Petta.

Preiskava Cernyjeve banke je pričela na prošnjo John Viktora, Joseph Pilata in Joseph Janote, ki je dognala, da banka dolguje vlagateljem \$56,435. Prebitek na papirju izkazuje \$28,373, od katerih je \$10,000 zanesljivih. Prebitek obstoji iz lastninske pravice do petih zemljišč, v vrednosti \$13,500, in Cernyjevih tirjatev v visokosti \$14,843.

Cerny je zginil, ko je bil zanj izdano tretje zaporno povelje, ker ni mogel položiti poročila. Pregovoril je svojega tasta in nekateri prijatelje, da so zanj položili prvi dve poročili.

Njegova soproga pravi, da ne ve, kam je Cerny odšel. Dejala je,

da je prišel v finančne zadrege, odkar je bankrotirala Pittova banka. Vlagatelji so od tega časa vedno hodili po denar.

LED ZADRŽUJE PARNIKE.

Duluth, Minn. — Šestnajst parnikov, med njimi dva potniška parnika, drži let pri uhođu v luko pred valolomom. Močan severozapadni veter je nagnal led proti obrežju. Parniki niso v nevarnosti.

VOJAŠKA TABORIŠČA V CENTRALNEM DEPARTAMENTU.

Chicago, Ill. — General Barry je priporočil, da za centralni departament zgrade vojaška taborišča v naslednjih krajih:

Za divizijo iz Illinoisa v Rockfordu, Ill.

Za divizijo iz Michigana in Wisconsinu v Battle Creeku, Mich.

Za divizijo iz držav Ohio in West Virginia v Chillicotheu, O.

Za divizijo iz držav Indiana in Kentucky v Lexingtonu, Ky.

V vsakem taborišču bodo zgrajena potrebna poslopja za 30 tisoč vojakov še pred prvim septembrom.

RAZSTRELEBA V RUDNIKU.

Nanaimo, B. C. — V rudniku Dunsuir pri Cumberlandu se je dogodila plinska razstrelba, ki je zahtevala pet človeških življenj. Razstrelba je bila tako silna, da se je celo zaribalo mestece Cumberland, pod katerim tečejo rovi rudnika.

VLAK JE PADEL SKOZI MOST.

Dayton, O. — Ko je tovorni vlak pennsylvanske železnice vozil čez most prek Seven Mile Creeka, se je most zlomil in vlak je telebnil v strugo. Dva železničarja sta dobila resne poškodbe, škoda je pa \$50,000.

ELEKTRODUCIRANA PRI LIKANJU PERILA.

Lafayette, Ind. — Ko se je brievec Frank Washburn vrnil k obedu, je našel svojo ženo mrtvo. V roki je trdno držala električno likalo, s katerim je likala perilo. Bila je mrtva že tri ure. Smrt je povzročil električni tok.

ČISTNOŽELEZNIŠKI USLUŽBENCI ZAHTEVAJO POVIŠANJE MESEDE.

Denver, Colo. — Vsi tukajšnji čistnoželezniški uslužbeni, ki delajo za Denver Tramway kompanijo, so se organizirali in se pridružili splošni organizaciji čistnoželezniških uslužbencev.

Uslužbeni bodo zahtevali, da normalni delavnik znaša devet do deset ur dela dnevno. Motorniki in sprevozniki zahtevajo 40 centov plače na uro. Delavci v delavnicah, na postajah in na progih tirjajo dvajsetodstotno povišanje mesece.

Judež Ilkarijot.

— Iz St. Francisca se poroča, da je policija aretirala in zaprla Rufus Pattersona in Lopis Katkova, ker sta hotela nekoga bolj postarnega delavca obdolžiti zarote in bombnega atentata. Te dva sta podtaknila Karel Nelsonu bombo in ga potem ovadila, da bi dobila nagrado, katere je bila razpisana v sneaku \$1000 tistemu kdor dobi bombe atentatorje, kateri menda so vpriprajali atentate v tej okolici za časa kuharskega štrajka. Detektivi so Nelsona aretirali za časa stavke kuhinjskih delavcev in ga obsodili na šest mesecev ječe. To da po dolgi trajajoči obravnavi se je izkazala njegova nedolžnost in ona dva "prijatelja", katere sta ga hotela prodati, kot Judež Ilkarijot svojega učenika, sta prevzela njegovo mesto v ječi. Podobnih slučajev je brezštevilno po vsej Ameriki.

Chikaške vesti.

Strahna nesreča. — Pet dečkov se je v terek popoldne igralo na zapadni Ohio cesti, zašed za Parkside hotelom. Pri igri so našli potni kovček. Ko ga odprejo, zagledajo raznovrstno ključavničarsko orodje in steklenico neke brezbarvne tekočine. Dva dečka s imenom Brundages sta odnala kovček, s vsebino očetu kateri je pa mislil, da je kovček izgubil ali pozabil kak ključav-

ničar in je otrokoma zapovedal, da ga neseja nazaj, kjer sta ga dobila. Mesto, da bi otroci ubogali, so pa raje šli v hlev št. 5705 Race Ave. in začeli pregledovati kovček. Deček McMahon vzame ono steklenico v roke, nevedoč, kaj je v nji in jo začne tresti. V steklenici je bil pa nitroglicerini ki je eksplodiral. Kovček je raztrgalo na drobne kosce in eno stran hleva je odneslo v vzak. Dečku McMahon je bila desna roka in desna noga odtrgana. Zebulum Brundage je dobil jako hude poškodbe na eni strani telesa, na glavi in kolenu. McMahon je čez nekaj minut umrl in Brundage težko ostane pri življenju. Sumi se, da so kovček ostavili vlomileci.

Ko je bil po nedolžnem zaprt.

Geo. C. Gibson podpredsednik Gibson Fruit Co., zahteva \$100,000 odškodnine, ker je bil po nedolžnem aretiran in zaprt. L. B. Springer, nek jako bogat posestnik iz Wilmette, ga je namreč obdolžil, da je ponesveril nekaj denarja kateri je bil kot dobiček od večje množine prodane čebule. Vsa te ovadbe je policija Gibsona aretirala in zaprla. Toda pri obravnavi se je izkazalo, da je vsa ta obdolžitve neosnovana in Gibson je bil oproščen. Sedaj pa grozi s tožbo, ako dotični posestnik prostovoljno ne da zahtevane vsote.

Nedopustna konkurenca.

Zdravnik Benjamin H. Breakstone, zahteva od dr. John A. Hornisty odškodnino \$100,000, ker je ta menda, ko je bil še superintendent Michael-Reeze bolnišnice, govoril o dr. Benjaminu H. Breakstone, da ni sposoben za zdravnika; sploh ga je opravljal in zabavljaj čez njega v javnosti in še celo jako nedostojno. Radi tega sedaj zahteva \$100,000 odškodnine. Ako ne dobi prostovoljno, grozi, da bo tožil.

Usoda delavca.

V delavnicah Chicago Railway Steel Spring Co. je v terek popoldne ubila neka železna posoda 31 letnega Josefa Staneka. Posoda je padla na njega in ga popolnoma zdrobila. Bil je na mestu mrtve. Stanek je stanoval na Portland Ave. in 26 cesti v Chicago Heights.

POMANJKANJE IN DRAGOSTA ŽIVLJENSKIH POTREBŠČIN V ŠVICI.

Akoravno se republika Švica ne nahaja v vojni, vendar občuti vojno v toliki meri, kot menda nobena druga nevtralna evropska država. In to radi tega, ker se nahaja ravno v sredi se vojakujočih držav. Okoli in okoli je obdana s sovražnimi četami in armadami in gotova stvar je, ako bi bila Nemčija še na vrhuncu svoje vojaške moči, da bi z njo isto naredila, kot je z Belgijo. Vse življenske potrebščine mora dobiti skosi vojakujoče se države in v sedanjem času je to jako težko, ker so vse železniške proge v teh državah prenapolnjene z vojaškimi potrebščinami. In da radi tega prebivalstvo v Švici trpi pomanjkanje, je samoumevno.

Kakšno pomanjkanje trpe prebivalci v Švici, se najbolj razvidi iz uradnega poročila, katerega je vlada izdala 31. marca t. l. V tem poročilu je natančno objavljeno, katerega živeža najbolj primanjkuje in cene raznih življenskih potrebščin. Iz tega poročila razvidimo, da so se cene vsem potrebščinam jako zvišale in da nekaterih stvari se dobiti ne more. Veliko pomanjkanje sirovega mela se po vsej državi občuti. Primanjkuje svinjake masti, katere se mora vsi uvoziti in ravno tako tudi namiznega olja. V večjih krajih primanjkuje tudi mleka, kakor n. pr. v Curihu, Schaffhausenu in Baselu; Krompirja se sploh več ne dobi. Nekaj ga je še v zalogi, toda ta se mora pribrati za seme. V St. Gallenu je morala kantonska vlada prepovedati prodajo. — V Bernu se sedaj jako težko dobi, od kar so stopili v veljavno dnevi brez mesa, jetra, pljuč in sploh drobovino, in ako se dobi, je cena tako visoka, da jo malokateri kupi. Kuriva v celi državi je primanjkuje. Cena lesu se je jako zvišala, kakor n. pr. v Glarusu, Herisau, Genfu. Kar se tiče uvoza petroleja, bencina in beneola, da vlada glede tega izdala naslednje poročilo: Od 7. do 22. marca 1917 je bilo uvoženega petroleja 1488 ton, 524 ton ben-

eina in 134 ton beneola. V tem poročilu so tudi navedene cene katerih važnejših življenskih potrebščin od leta 1914 do 1917. Cene cen. Kar se tiče mleka, pa ni dosti podražil in je skoraj akoravno ga je začelo v času zelo primanjkovati. V slednjem je tabela nekaterih vil, za koliko odstotkov so se dražila: Sirovo namizno mela za 50,3, prašičevo meso za 70,5, krompir za 113,6, kruh za 145,6, goveje meso za 13, mleko za 13, trdi premog za 72, in briketi (kot čiststij premog) za 48,7 odstotkov.

Zanimivo poročilo je izdal stni statistik dr. Hans Freger v Bernu glede življenja v mestu in bernskem kantonu. tega poročila razvidimo, za ko odstotkov so se nekateri podražila v času, odkar je vojna, t. j. od meseca julija pa do marca 1917:

Sir za 33,3, maslo za 82,1, ko, liter, za 12,8, jaje, za 188,8, krompir, kg, za 91,8, rumen, za 96,6, fižol, bel, za 1, koruzni sirup za 87,5, prekalana za 83,3, govedina za sladkor v kockah za 100, moka za 75, svinjska toliša za kokosova maščoba za 94,1, oves za 128, pecivo za 66,6, za 57,1, moka za 66,6, zdrobljeno.

Vsa navedena živila so se vprečno podražila za 48,9 odstotkov. In marsikateri se bode na način, ko je bil še superintendent Michael-Reeze bolnišnice, govoril o dr. Benjaminu H. Breakstone, da ni sposoben za zdravnika; sploh ga je opravljal in zabavljaj čez njega v javnosti in še celo jako nedostojno. Radi tega sedaj zahteva \$100,000 odškodnine. Ako ne dobi prostovoljno, grozi, da bo tožil.

Čistjenje pohištva. Pohištvo hrastovega lesa se najbolj draži, ako se ga omije s mlačnim vodom in toliko časa drgne, da ne ali svilnato cunjno, dokler politura ne začne svetliti. Petvo iz mahagonijevega, črnega ali jelkevega lesa, očisti po navedenem načinu, le s toliko, da mora biti pivu primerno nekoliko mrzle vode. Kadar dobro označeno, se ga lika s nato cunjno. Da dobi lep les, očistijo dane nekoliko rumene vazelina in na to dobro sdrpi svilnato krpo.

Za zabavo in kratak

— Med prijateljskimi. "Je grozno ljubosumen odkar Erna poročnika-letalca!" "Ja, rečem ti, človek dandane niti v zrak ne sme več gledati!"

— Še vedno ne. Žena: "Kaj bi še ženine, se me nisi mogel gledati do siteda in sedaj?"

Mož: "In sedaj tudi ne, prinesel hitro kaj jesti!"

— Poročni mož. "Kako se tvojo poč, kadar hočeš s seboj kaj doseči?"

"Ah, ta grobian! Vselej mi pi po en tucat šepnih robov."

— Zdihišaj. Profesor, (ki prejeto odločilno pismo od neveste, žalostno): "To je pismo od nje brez napak, in mora biti ravno odločilno pismo."

— Razumljivo. "Gospodje te tudi pevski zbor? Ali vsaki po peti?"

"Razumljivo, kaj pa hoče po peti v tem vranjem guncu?"

— Tudi tolažba. "Moram prizniti v kraljo jahloke in močiti s starim Majerjem!"

"No, tebi kot vegetarijanci to težko!"